Un dos per tres.

799

BIBLIOTECA CENTRAL BARCELONA

Acte unich.

Un dos per tres.

Acte únich.

1877.

Un dos per tres.

-

Joguina en un acte y en vers, original

de

Miquel Manel Palá y Marquillas.

Estrenada ab extraordinari eexit en lo teatro Lorrilla de Badalona la tarde del diumenge dia 25 de Marz de mil vuitcents setanta set.

1877

A En Ernest de la Muela;

al amich, al company, al actor,

Dedica esta joguina,

L' autor

Barcelona Febrer 22 de 1877.

Personatjes.

-

Tomasa.

Aurora

Cebria Llopis

Manel

Lleo Matavius.

Acte únich.

Sala decentment amoblada.

Portas laterals y al foro.

Escena 1.

Tomasa - Cebriá.

To. Això avuy s'acabará;
ja no aguanto mes camorra:

avuy partim: vés á corra
la tuna, y deixam está
ab tranquilitat; que encara,
potser, tant m'hi enfondaria
que al últim acabaria
malament.

Ce. Pero repara...

Jo. Cada ercú pe'l seu cantó;
tu á la teva y jo á la meva.

Ce. Pero, dona; quina seba
t'has ficat al caparro?

Jo. Quina seba? está bonich
que mentres que jo, ignocent,
soch la victima pacient
del senyor, ell y l'amich
que 'has dut á casa, en mal'hora,

per no se que, al cap de vall,
se'n vagin de nit al ball,
y á la broma; la senyora
deixant á casa, á sufrir,
com si fosses un soltér,
sens obligacions! Pot ser,
creus que no té un fi 'l patir!
T'has enganyat: no sufreixo,
no aguanto mes; tu a' las teva
y jo anire' per las meva.
No 'm repliquis; t' aburreixo!

Ce. Considera que ha sigut
un compromis...

Zo. No 'm convenio.

Mal va, quan jo ja 'comenso
a' duptar. No he sapigut

ahont has anat, ni 'l que has fet
y posaria las mans
al foch, qu' heu fet los gegants
tu y lo teu amich; aquet
ximple que has portat a' casa.
Avuy li dare' un sufoco:
ja veuràs jo com lo moco
sense mucador.

Ce. Tomasa!
Deixau corre; al fi' no es res
sino una broma cabal:
estem en ple carnaval
y he anat al ball, y res mes.

To. Y està bé, un home casat?...

Ce. No, dona, ja ho considero,
pero lo teu desespero

es per cert, mol mal jundat.
Massa probas tens de mi
per sospitar, per fortuna,
que 't so ~~no~~ fidel.

Jo. Jo? Ni una.

Ce. Dona; no sigas aixi.
Perdonam, y s'acabó;
y deixa ideas estranyas.

Jo. D'aquest modo es com m'enganyas.
Sempre 't prevals de que jo
soch bona.

Ce. Vaja!

Jo. No 'm dura
la malicia...

(Cedint.)

Ce. Una abrassada!

Jo. Será l'ultima vegada?

Ce. La última.

Jo. Donchs procura
no torni á xuchcehi.

Ce. (Ja 's torna!)
Vaja dona!

Jo. Me sab molt greu
ser tan bona.

(Deixantse abraxar.)

Ce. Grat sía a Deu.

Escena 2.

Dits. Manel.

Ma. Apa, noys; apreteu forsa!
Sembla que ho donguin.

To. Ay!

Ce. Bo!

Ma. Aquesta unió 'm reconcilia
ab l'estat de la familia.
Vaja, bé; això, ja es això.
Si sabia, de segur,
qu'haig de tindrer tanta sort
desseguida entrava al port
del matrimoni.

To. Qu'es dur
lo bou al ast!

Ma. Que vol dir?

To. Que vosté no serveix!

Ma. Vaya;

si 'n trobés una de caya,
verbi gracia, que per mí

's dervivis, m'estimés
ab aquell gran amor, fora
de lo comú, y a'tot'hora
amor, per mí, respirés.
Y al llevarme, al esmorsar
'm dés tot l'amor que 'm guarda
y me 'l donguésa la tarde,
y al vespre, per variar
un altre edició d'amor
corretgida y aumentada;
si tot lo que a'mi m'agrada
fos per ella lo millor
y ab ma ditxa foi ditxosa,
logrant, de un modo real,
del nostre llas conyugal
suprimir la part de prosa,

sens dar instant de repos
á la poesía bella
de l'amor, y logrés ella
no ferme 'l empalagos
ni monótono un moment...

sino que 'l casar ja... Toni
y no 'm plau lo matrimoni...
hi faria un pensament.

Ce. Vaja; es l'estat mes felis
y mes tranquil.

Na. Si; ja ho conto
pero, que hi vols fer? soch tonto
y á mi, Deu m'ha fet aixís.

Ce. La pau, la tranquilitat
y aquella mútua confiansa
ab que un y altre descansa

y la reciprocitat
de pensament y de anhel...

(A Manel que li estira 'l geck ab
dissimulo.)

(No, no m'estiris lo geck
que predico 'l que no crech.

Ma. Si, si; ja ho veig: es un cel.

Ce. Creume; casat, si t'apuran
las penas.

Jo. Oh; ell arrayj
Ji que no 's casará may.

Ce. De mes verdas se 'n maduran.

Jo. Si no li agradan las donas.

Ma. No; seria una injusticia
dirme això, quan ab delicia
las vull. Si son tan buforas!

Jo. Doncas, perque fuig del foch
que li agrada tant?

Na. Tomara!
Per por de tornarme braua,
perque soch carbó de Cok.

Jo. Si las estima, perdoni
que no entengui 'l seu rencor.

Na. Es que una cosa es amor
y altre cosa es matrimoni.
L'amor en lo cor impera
ans del matrimoni entra:
quan ell vé, l'amor se 'n va
per la porta del derrera.

Ce. Home; si 'm deixas estatich:
jo no trobo que dissoni...

Na. No ho duptis; lo matrimoni

al amor li es antipàtich

Ce. Sent aixís, digal que jo
y la tomaia, ab neguit
no 'ns podem voler.

Ma. Ja he dit
que sóu l' única excepció;
y anyadesch que jo de tu
'm tindria, ves si estranya!
per lo mes ditxós d' Espanya.

Ce. Vols dir?

Ma. Vaya; ben segú.
Que us falta? lo que un proposa
disposa l' altre...

Ce. Això si.

Ma Lo matrimoni á n' aquí
no ha portat la seua prosa.

Tots dos fem una unitat
y us estimeu y viviu
d'aquell amor exclusiu
que dura...

Ce. (Fins que ha passat!)

Ma. (A Tomasa.)
Ja pot está enorgullida
de haber lograt retenir
lo seu amor...

To. Que vol dir?

Ma. Que pocas son que en la vida
hagin lograt, com vosté,
retenir las il-lusions
de aquella edad de emocions
que forman l'amor prime.

To. Conto que vosté ja broma

per donarnos un bon rato.

Ma. Li he fet un fidel retrato
del seu marit; l'unich honre
que 'l matrimoni ha agafat
pe'l terme serio, que encara
viu la lluna de mel ara
com si ara hagués comensat.
L'adora ab tot cinch sentits
y a'n 'al seu judici apelo:
ell que fóu de amant modelo
es modelo de marit.

Zo. La qüestió en lo seu terreno
vaté para: ahont se l'ha endut
Bueno.
la nit passada?

Ce. (Quietut!

Ma. Senyora, hem anat de trueno

Ce. (Manel!

Na. (A Cebrià.)

Deixa'm fe a mi.)

Zo. Ola!

Na. Hem anat al ball.

Zo. Y, ei just

qu'ell vagi a donarse gust

deixantme, a mi, a casa sola?

Na. Jo l'he desencaminat;

pero 'l seu marit es home

que no serveix per la broma.

Li dich que s'ha fastidiat.

No ha volgut ballar, ni res;

s'adormia com un suro;

de modo que li asseguro

que no me l'enduch may mes.

Jo, sí; m'he distret: no ho nego.

Jo. Per xo jins ara ha dormit.

Ma. Dona si estava rendit.

Jo. Vaig á compras; torno luego.

Ce. Abrigat bé.

Jo. (Prop la cónsola, arreglantse.)

Cebriá; vina

á ajudarme.

Ce. (A Manel.)

(Vens!

Ma. (Ab duanería.)

Ves.)

Jo. (S'arregla.)

Do!

Ma. (Es molt delicios aixó

(A Cebriá que torna.)

Jo. Apúntam la mantellina.

(Tornantlo a cridar.)

Na. Au!

(A Cebrià.)

Jo. Te agullas.

(Las hi dóna y Cebrià apunta

la mantellina.)

Estich bé?

Ce. Si; no. necessita adorno
la Catedral.

Jo. Luego torno.

(Se 'n va.)

Escena 3.

Manel- Cebrià.

Ce. Ay! ditxós tu' qu'eh xolte'.

Ma. Sabs, noy, que à n'amí, 'm carrega
la teva dona?

Ce. Vols di?

Mes me carrega à n'à mi:
es allò, que m'apunyega
de tant que m'estima.

Ma. I tu?

Ce. Jo, tambe' l'estimo à'n'ella,
mes, no xe' qui l'aconsella,
ni qui 'ls recados li du
de si jo faig o' desfaig,
que tot ho xab. Veus? auuy...

Ma. Hi ha hagut brometa!

Ce. Uy, uy!
ha arribat à dir: me 'n vaig

del costat teu; t'abandono
y tot per lo ball de anit.

Ma. Pero 'ns habem divertit.

Ce. Divertirme? Ja t'ho dono
tota la broma que he fet.

Ma. No fassis lo desmenjat:
que 't creus que no he reparat
encar que estaba distret?...
Tota la nit enganxada
al bras has dut la pastora

Ce. Per cert qu'era engrescadora.

Ma. Li has vist la cara?

Ce. Tapada

l'ha dut sempre.

Ma. Y...

(Ab intenció.)

Ce. Juig d'aqui!
sobre tot la moral.

Ma. Truhan!
l'has portada al Restaurant.

Ce. No t'ho nego.

Ma. Es dir, que si?

Ce. Y tu?..

(Ab malicia.)

Ma. Bé, jo...

(Ab modestia.)

Ce. No 't dich res.

Ma. Si, ja he fet lo paper meu.

Ce. Ja he viit...

Ma. Com que lo frach teu
'm queya, ni fet exprés,
noy, he fet dugas conquistas.

Ce. De debó?

Ma. Dugas.

Ce. Ah plaga!

Ma. Una bruixa y una maga
preciosas.

Ce. Las has vistas?

Ma. Vaya; s'han tret las caretas:
pero la maga, quin pam
de cara, noy, quin salero
quin garbo y quins divuyt anys!
ja 'ns conexiam de vista
ves, quina casualitat.
Ja pots contar quina broma.
La bruixa m'ha regalat
aquest anell.

(Mortantli.)

Ce. Es precios.

Na. Or de llei y dos brillants.

Ce. Te 'l va dar?

Na. Bé; vam fer cambis.

Ce. Ab que!

Na. Me 'has de perdonar.
Va empenyarie en que volia
lo topaci, y la vritat
per no fé un paper ridicul...

Ce. Li has dat l'anell meu.

Na. Es clar
home; veyas, que farias
tu al lloch meu?

Ce. Hauria dat
coias meyas; de manera
que m 'has compromes en gran.

Ma. Y això?

Ce. L'anell que portabas
y á la maicara has donat
es regalo de la dona;
y si arriba á reparar
que ja no 'l tinch, ab ion genit
gelós, la conto capás
de mourem un terratremol.
Y, no 't dich, si per atzar
arriba á saber que 's trova
en poder de tal ó qual
dona; has fet una imprudencia
escudante ab la amistat;
un abus de confiansa.

Ma. Au! apa! vés abocant.

Ce. Qui sab las complicacions

que aquest anell pot portar?

Ma. Home, m'ofens

Ce. Just, si; queixat
després d'haver fet lo mal.

Ma. Veuràs; lo cas es senzill
y molt facil d'arretglar.
Quant podrà váldrer l'anell?
Un unsa? dos? tres? donchs, au;
te'n fas fé un altre de modo
que resulti esser igual.

Ce. Bueno; admeto tot aixó;
mes, digasme; com se fá,
per tenirla lleista auuy
si m'es precis ó demá?

Ma. Se paga mes.

Ce. Y, tu pagas?

Ma. Jo! Juig home: t'has tocat.
Si jo tingués 'l quinquibui
no estaria aquí amagat
com un pollet: ahont seria
a' horas d'are? Maria sabs
que jo no tinch ni una malla
ni un maravedis; ni un clau
ni una corda per penjarme
quant me cansi 'l respirar.
Perque vinch a' casa teva?
perque menjo lo teu pa?
perque porto tas levitas?
perque soch lo teu company?
Ja ho sabs; perque no tenia
cap mes recurs; un mes fá
que 'm vas trobar á la Riba

que m'anava a tira a mar
per acaba aquesta vida,
y tu t'hi vas oposar
fentme oferiments, propostas
y promesas... fins allá!
Per la amistat que hi habia
entre 'ls dos, vaig aceptar
los oferiments que 'm feyas,
fent lo sacrifici gran
de ma vida y sobre tot
de ma dolça llibertat.
Tot, vareig sacrificarto
y are 'm pagas mos afanys
tirantme en cara una joya
que 'he regalat en un ball,
y 'l teu desagrahiment

arriba fins á punt tal
de atrevirte á proposarme
que 'n pagui un altre semblant.
Oh amistat! tu no existeixes;
ets un mito; ets un engany.
Sols aquest desengany d'are
faltaba, per veurer clar
las miserias de la vida;
l'egoisme entronisat
en lo cor, ~~á tal~~ extrem fins
de traspassar los llindars
de la amistat; la passió
mes noble del cor huma.
Perque 'm vas trobá á la Riba
y perque 'm vas deturar.?
Are jo 't demano. comptes,

compter que me li pagarà
de haberte oposat, ficante
en lo que no 't vé ni 't va,
à que com qualsevol altre
persona particular,
anés à tirarme al aigua,
buscant, en son seno, espay
pera dormir l'etern somni
d'aquesta vida mortal.
Ah! perque vaig sobreviurer
per veurer mes desenganys?

Ce. Sossegat, home; sossegat:
te sulfuras molt aviat.

Ma. No; avuy mateix partim peras.
Jo no vull un amich fals.
Sigas franch, digas que 't cansas

y lleixos mes aviat.
Ves quina renda 'm xenyalas
per anar sobreportant
las miserias de la vida
y rompem lo nostre llaç.
Ja que tu no volis que 'm mori
dónam per viurer y en paus.

Ce. Home; sempre pren las cosas
pe 'ls cabells; no he parlat pas
ab intenció de retrcurer
que menjessis lo meu pá
ni que jo 't mantingui a' casa.

Ma. Meira, just: ja t'ha escapat.
Era aixó 'l que 't feya nosa
y are ho treus de dintre 'l pap.
Ja estem lleixos, noy; entesos:

me 'n vaig al cuarto a passar
los comptes, per poder dirte,
poch mes o menos, a quant
ascendeixen los meus deutes,
es a dir, passar balans
pera poder treure 'l calcul
de quant m'haurás de donar
per pagar y per la vida.

Ce. Pero Manel...

Ma. S'ha acabat!
Axo' son amichs de..

Ce. Q'ixes
de la qüestió.

Ma. Amichs de pa
sucat ab oli.

(Se 'n va.)

Escena 4.

Cebrià.

Que susceptible!
Quin dia mes desgraciat!
Tot son rompiment; la dona,
l'amich. Y ell encara está
en que la raho li sobra.
Poder si que vaig errat?
Haig de veurer de calmarlo
perque ell es bon company,
campetxano, bon xicot
y, al ultim, tot lo seu mal
es la crisis que atravessa.

(Surant.)

Ja 'l calmaré y... Han trucat!

Escena 5.

Cebrià - Lleó.

Lleó. Serà aquest! D. Cebrià Llopis?

Ce. Servidor de vosté.

Lle. Cà!

No 'm serveix per res, ni ganas.

Celebro molt.

Ce. (Qui serà?)

Lleo (Li tinch de donar la tunda del sigle.)

Ce. (Que 's boig!)

Lleo. Veurà.

Me 'assento y faig lo cigarro.

(Ho fa.)

Ce. (Veyam!)

Llo. Y vorte, que fá?

que no seu?

Ce. No; no 'n tinch ganas.

Lleo. Que vol creixer? be es prou llarch.

Ce. (Quin llenguatje!)

Lleo. (Trau una cartera y diu.)

Veu?

Ce. Bé, que?

Lleo. Si no es llurco, miri.

Ce. Ja.

Una cartera! la meva.

Lleo. La reconeix!

Ce. Me 'ha semblat

que si.

Lleó. Si aixó no li basta,
la cédula personal
(Trayentla y llegint.)
de vosté. Veu? "Cebriá Llopis.
Edat quaranta y un anys"
ja cara d'esser mes jove.
"estatura, regular..."
y es mes llárch que la quaresma.
"pelo rubio:" aixó es vritat:
home roig y gos pelut...
ja té raho aquell refran.
"ojos pardos" lo color
que de nit tenen los gats.
"nariz regular" li han fet
massa favor; lo veu mes
es de trompa; deu se amich

del que a'n aquí l'ha afiliat
"barba cerrada" millor:
ja li obriré jo en lo camp
"cara..." de poca vergonya
deuria dir; "color ja"
Bueno.

(Pausa.)

Me'entén?

Ce. No senyor;
no mes entench qu'he trobat
molta catxassa en mon fondo
pera sentirlo.

Lleo. Endevant.
Aixís m'agradan los homes:
que sápigan anà al grà;
To'm dich Lleo! Prou y Basta

Ce. Mosca!

Lleó. Veu? Soch militar.

Ce. Ja ho veig.

Lleo. Bueno, doncs. Me 'entén?

Ce. Si senyor.

Lleó. Doncs, endevant.

Jo só germá d'ella.

(Marcant l'ella.)

Ce. D'ella?

(Ydem.)

Lleo. D'ella.

Ce. Es á dir... d'ella? Ja!

Y, qui es ella?

Lleo. Eh! prou brometa.

Té mitja hora, per lo tant,

de temps, perque, si algun compte

te pendent y ha de arretglar
alguna cosa, ho arretgli,
perque té feyna en lo camp.

Ce. En lo camp?

Lleo. Si; ab mi.

Ce. Ab voste'?

Es que jo no 'm so' llogat
per pagés.

Lleo. Si te' vergonya
ja 'm pot entendrer; allá
ab dos padrins cada hu.

Ce. Padrins? Ja soch bateijat.

Lleo. Pero habem de confirmarnos
y a'n 'allá 's discutirá
si ha d'esse à la americana
ó sabre, ó floret...

Ce. Veura.

Qu'es refereix a' retratos
de fotografia?

Lleó. Bah!

Prou broma!

Ce. Es que de retratos
a' la americana 'n fan...
pero al floret y al sabre...

Lleó. Corrienta allà 's tractará.
Com que jo he sigut l'ofés
tinch la eleccio: ja se sab
pero ja que 'l veig un nyicris
fet y tret, gracia n'hi faig
y 'ns batirem al que vulgui
perque a' mi tot m'es igual;
lo sabre, floret, pistola...

d'aquí mitj'hora, puntual
seré aquí; vaig a la llista.
Vaja; hasta luego, rival.

(Se'n va després de encaixar.)

Escena 6.

Cebrià.

C. Ja'm pots fé un nus a la gua
si 'm trobas; no 't farà mal.
Vaja; es un dia de pega.
Això no 's pot aguantar.
Que significa això? Un home
que 's presenta aquí a retarm'
y m'ensenya una cartera
qu'es la meva. Qu'ha passat?

d'ahont l'ha treta? Quina ofensa
vol venjar en mi? Això el gran!
L'home mes inofensiu
mes metòdich, mes poiat,
mes formal, veurerse així
embolicat! És estrany!
Ha parlat d'ella... Y, qui es ella?
la germana: y, qui será
aquesta ella la germana?
y, qui es ell? y à mi, que'm fa
qu'ella siga d'ell germana!
De precis tinch d'esbrinar
aquest misteri. Jo duya
la cartera dins del frach
que ahir vaig deixa' á 'n Manel
quan varem anar al ball.

Si; haura' fet una imprudencia?
Oh, prou, prou: ell es capaç
de ferho tot ab las donas:
no te' fré; es un caball
desbocat. Manel! Manel!

(Cridantho.)

Ma.

(De dins.)

Ja acabo.

Ce. Manel!

Ma.

(Deixe dins.)

Aviat.

Ce. Cuita.

Ma.

(Deixe dins.)

Espérat.

Ce.

(Enraltanbe per graus.)

Desseguida.

Escena 7.

Manel - Cebrià.

Ma. (Surtint ab un paper.)

Ja estich llest; veus? apartats
en aquesta llista, ls deutes:
juman...

Ce. Jo estich ensumat
y consumit.

Ma. Per la vida
he contat que...

Prou n'hi ha.

Ce.

Vés a la porra.

Ma. Es que..

Ce. Escolta.

Parla ab lo cor à la mà.
Tu portaba la cartera
meva en lo interior del frach
ahir en lo ball.

Na. Que 't pensas
que me la pretench quedar?
No sigas tant miserable,
per lo que pot valdrer; vaig
à tornártela.

(Se 'n va.)

Ce. Sí, cuita.

Na. (Sortint ab lo frach.)
A n'aquí téns lo teu frach
's va estripat la butxaca.
Ja ho pots fer surgi; ab pochs rals
t'ho faràn.

Ce. Buscala.

Na. (Buscant per les butxaques la cartera)

Espérat.

No la trovo. Que és estrany!

Vols jugar que va quedarse

en lo banch del Restaurant?

Ce. No hi és?

Na. (Ab flema.)

Bé; no 't desesperis:

cobratela...

Ce. (Desesperat.)

Estás tocant

lo violon: m'has perdut.

Me 'has ben comprt. Siguem franchs.

A n'aquí, a n'aquest moment

ha vingut un militar

ensenyantme la cartera
meva, per mi preguntant.
Me 'ha ensenyat la meva cédula.

Ma. (Ab calma.)

Dé.

Ce. Y diu qu'es lo seu germá
d'ella. Tu sabs qui es ella.

Ma. (Ygual to.)

La cédula?

Ce. Deixa apart
la brometa que no es hora
d'entretenirnos. Aviat.
Que vas fer? Que va' passarte
ahir nit, digas, al ball?

Man. (Formalisantse.)
Home 'm parlas ab un tono

com lo qui está autoritzat
per dirme qualsevol cosa.
Ab quin dret á escudriñar
la meva vida privada
't fica? Que t'has pensat?
Soch dueñyo de mas accions;
y del meu modo de obrar
á ningu dech darne compte.
Potser t'has afigurat
que tens algun dret ó tort
sobre mi?

Ce. Doncas; veuràs.
Avuy tinch un desafio
ab aquest jermá que sabs
y com que jo no sé res
de lo que 'l mobl á insultarm,

dech saber perque 'm barallo
y perquí y per quin pecat.

Na. Y bé, que vols que t'hi diga?
que hi puch fer jo?

Ce. Es que tu sabs
l'agravi que li haurás fet
y á tu toca ana á matar
ó á ferte matar per ell.

Na. Qui? Jo? Are hi corro.

Ce. Veurás;
reasumim: vols ó no vols
treurem del perill?

Na. Avant.
Ja 't posas á la raho.
Aixó ho tenim d'enrahonar.

Ce. Tu?...

(Ab interès.)

Ma. Sí; res: una brometa
que vaig fer. Ja t'ho he explicat.

Ce. La del anell?

Ma. No, no; l'altre.

Ce. Encare mes?

Ma. Sí; vaig dar
paraula de casament
á la Meaga al Restaurant
y á n'allí potse 'm va caure
la cartera... No es estrany
que no 'm recordi perque
estava un xich... axis; sabi?
potsé ella va recullirla
y allò... la curiositat
que domina á las jamellas

potser la vagi tentar
à obrirla, trovaí la cédula
y haurá vist que tu eh casat
es á dir, jò: perque ella
es natural, deu pensar
que la cartera es la meva.

Ce. Ja comenso á veurer clar.
Tu debias propassarte
ab ella, sigas me franch.

Ma. Home... com qu'era tan guapa.

Ce. Desesperada, está clar,
debia esplicarho tot.

Ma. Si; aquella fatalitat
de las donas que 'ls obliga
á no poder reservar
ni 'ls secrets que mes deurian.

Vuelve

Ce. Tu m'has ben portat lo pa!
Ara ja sabs lo que 't toca.

Na. (Ab estranyesa.)
Lo que 'm toca?

Ce. Si; esperar
al subjecte; declararte,
barallarte ab ell y en paus;
que jo no hi tinch res que veure
y aixis, me 'n rento las mans.

Na. Que 't pensas que m'he begut
l'enteniment?

Ce. (Enérjich.)
Ho farás.

Na. Ca barret. Per un amich
cap sacrifici es prou gran.
Mes tu ja no ets amich meu

perque tu m'has retirat
tot l'efecte que 'm tenias
y jo a tu 't tinch de pagar
en la mateixa moneda.

Ce. Pero tu que m'has causat
tot això...

Ma. (Sanbe tono.)
Soch generós
Vull probart'ho.

Ce. (Al goig.)
Ho jarai?

Ma. Ho jare.

Ce. Are que hi penso:
seria mes acertat
anarlo a troba' al quartel
ans que torni y evitar

podrem que la dona entengui
tot l'escandol.

Ben pensat.

Na.

Ce. En marxa.

(Trucan en la porta.)

Trucan.

Na.

Ce. Si ell fos.

Escena 8.

Dits. Tomasa.

To. Ahont aneu?

(Dortint.)

Tornem aviat.

Ce.

To. Pero...

Na. Anem a cal barber.

Ce. Te rahó anem a afeitarni.

Escena 9.

Tomasa.

To. A afeitarse? No ho entench
alguna 'n portan de cap.
Densá que en Cebriá ha dut
á casa aquest mal company,
li ha girat lo cap d'un modo
que no sembla aquell bon Jan
d'altres temps. Jo haig de porarhi
esmena y s'esmenará.

(Trucan.)

Qui hi há? Obra Marieta.
Una senyora. Endevant.

Escena 1o.

Tomasa - Aurora.

Au. Dispensi; jo demanaba
al Senyor D. Cebriá
y are m'han dit a' la porta
que en aquest precis instant
ha sortit, y 'm convindria
veurerlo a' ell.

To. Es vritat
ha sortit; mes pe'l que siga
pot deixa' 'l recado.

Au. Ca;
no senyora; de cap modo
lo que 'ls dos hem de parlar

és un assumpto secret
que no 'l podem divulgar.

Zo. (Secrets ell? Prenemho ab calma.)

Au. Si no tardés... (Qui serà
aquesta senyora?)

Zo. 'Me sembla
que avuy hi haurà un dattabaix.)

Au. (Deu ser sa germana.) Digui.
Sab vosté si tardarà?

Zo. - No sé: si vol esperarlo, vosté es gloriya: regeixen fast
Aur. - Gracias: vosté es sa germana. Anem probant.)

to. (Sa germana.
Si senyora.

(Jingint.)

Au. Ja 's retiran.

Zo. Si? vol dir? (No sé quin sant
me dete.)

(Tots los apartats desfogant la rabia.)

Au. Sent d'aquest modo
indiscreció no será
dirli á voste 'l meu objecte
al venirlo á visitar.

Fo. Entre germans, la franquesa
no admet secrets.
(Va á cantar.)
Si senyora aixó mateix
ell m'ho diu tot.

Au. Donchs veurá.

Vinch á recullí una joya
que ahí en lo ball li vaig dar
á cambi de un altre joya
que 'm va dar ell.

Fo. Li va dar!
Y doncas, per quin motiu

vé a reclamarli?

Au. Es lo cas

que jo no vareig donarli

com se sol dir de bon grat.

Jent broma, va acompanyarme

a refrescá al Restaurant

y a n'allí no sé com fóu

que, a copia de suplicar

que li donés, vaig donarli

no pensant que fos cap mal.

Després me n vaig penedir

coneixent quant exposat

va ser desfém de la joya

que 'm pot comprometre en gran

perque jo no 'm pertenexo

y, l'anell que li vaig dar

en un moment de desvari
es un regalo sagrat
que debia conservarlo
y, ay de mi si per rellans
lo meu marit me 'l demana!

Jo. Es casada!

Au. Ja tres anys.
No jormi are mal concepte
de mi; que si vaig faltar
no haig de jé abaixar la cara
al meu marit.

Jo. (Sembla estrany
que jo tingui paciencia
tot aixó per escoltar.)

Au. Pobre de mi si en Lleo
averigués aquest cas.

Ell que té un genit tan fiero
que tot ho mata...

(Trucan.)

To. Han trucat.

Lleó. (Dins.)
Que no hi es? bueno si es fora
esperaré aquí.

Au. (Aterrada.)
Sant Pau!
La veu. Ay, senyora
per mort de Deu y dels Sants
amaguim; jo estich perduda.
Si 'm veu aquí, a tots plegats
nos enfila com salxitxas.

To. Pero, qui?

Au. Ell.

Jo. Entri allà.

Escena II.

Tomasa. Lleó.

Lleó. Deu la guart.

Jo. (Qui será aquest?)

Lleó. Veig que tracto ab un cobart.
Digui, claramente; ahont para?

Jo. Qui vol dir?

Lleó. Ell.

Jo. Ell?

Lleó. Es clar.
Senyora, no jassi l'orni
que á mi no 'm jan combregar
ab rodas de molí.

To. Espero
que s'espliqui ab claretat.
No tinch l'honor de coneixel.

Lleó. A qui?

To. A vosté.

Lleó. Això ray.
Tampoch la coneixo jo
á vosté.

To. Doncas jará
lo favor de sortí fora
que aquí es casa meva, sab? Tots menys

y vosté venint á aquí
sens dupte s'ha equivocat.

Lleó. Això es que vosté l'amaga;

pero que'm parteixi un llam
si no li parteixo 'l cor

á aquest home tant cobart
tan gallina.

Yo. Per qui parla?

Hid. Al seu marit.

Yo. ¿En Cebria?

Lleo. Si senyora, pe 'l mateix
en Cebriá Llopis. Cabal.
Tenim d' aclarir un compte
pendent, y habiam quedat
que jo vindria á buscarlo
pero l' aucell ha volat.

Yo. Que li deu alguna cosa?

Lleo. Si senyora: que no ho sab?

Yo. Voité deu esser la victima
d' aquest tuno...

(Suspirant y com parlant sola.)

Es vritat!

Lleo. L'enganya de mitj' a mitj'.
Ja 's pot pora 'l monyo alt,
es un matalas-callando...

Zo. Ja ho sé.

Lleó. Es dir que ja ho sab?
Donchs corrent vinch á buscarlo
per anarnos á matar
com hem quedat. Conto ferli
á vosté un servey molt gran
lliuranla d'aquest canalla,
d'aquest truan.

Zo. S'han de matar?

Lleó. Si senyora; ab aixó vegi
de dirme ahont es de bon grat
perque l'home que s'amaga

com ell, es un vil cobart.

To. Deu meu! Deu meu!

Lleó. Vaja; digui
que ja estich bullent de ranch
y jo soch fiero, terrible
si 'm puja la ranch al cap.

To. Es que no 's troba aquí, á casa.

Lleó. Ha fugit.

To. Si.

Lleó. Oh! mal llam
de mitj á mitj lo parteixi.
Jo als homens, vils y cobarts
com aquest, per dar exemple
los treya del mon. Que hi fan?

Portá la roba lluenta
anar rinadet y ab guants

anar fent per tot lo mico,
se' us figurins acabats
molt cosmétich al bigoti
enganyar noyas y en paus
y quant un home de cor
se 'ls presenta al seu devant,
aquells homes, sols son homes
per la figura. Mal llam!

Are voldria tenirlo
aquí mateix, al devant
que estich segur que de veurem
l' arribaria á matar
la por mateixa.

Escena 12.

Dits. Cebriá: Manel.

(Que haurán sortit alguns versos

avans.)

Lleó. Que miro?

Ah, ja es aquí.

Ce. Ja veurá.

Ara venim de buscarlo.

Lleó. Vol dir? Habiam quedat

que jo a n'aquí tornaria.

Es que la por l'ha empaitat?

Ce. No senyor; si jo's la por

no hauria tornat.

Lleó. Cabal.

Ce. No senyor; no era la por

perque l'home que es honrat

y no ha comes en sa vida

una falta no tem may
no á un altre home, á vinticinch
ni á un regiment de soldats.

Lleo. Aixó es; picarol, molt;
llenga, molta, fins allá
bonas paraulas, bon pico
pero un fondo com quitra
negre. Es dir que per vorte
no mes matant y robant
es del modo com á un home
podrá dirse criminal?
Per vorte ana ab la palica
verinosa á ensiburnar
á una noya joveneta
sense esperiencia ni anys,
fentli veurer mil mentidas:

que 'es solter, essent casat
que fins se casara' ab ella
y anarli així omplint lo cap
es una cosa corrent
que 'està molt bé. Si això val;
si d'això n'hem de dir un home
sense tarar... endevant!
qui sab ahont arribarem!

7o. Desvergonyit, mal casat

Això es un D. Juan Tenori!
com es que encara no 't cau
la carota de vergonya?
Ara si que m'has de dar
compte de tot; jo t'ho juro;
aquesta no 't passara.

Ma. Aixis fort!

To. Calli vosté

que l'ha desencaminat.

Ma. Jo!

Ce. Malehits balls y ballades

máscaras y enmascarats

Ma. (Jo aquí, á punt per quan convinga per are 'm distrech bastant.)

Lleó. Vaja; anem de una vegada

qu'estich fins al punt de dalt.

Ma. (Cuidado que no 's dispari!)

Lleo. Estich frisós.

Jo no.

Ce.

Lleo. Au!

mirim los ulls; espurneijan

mirim la cara; sajrá;

mirim los cabells de punta.

Ma. (Com los toros!)

Lleo

Dits crispats,
las unglas enverinadas
lo cor batent com timbal
los nervis tirants; las dents
de rabia espeternegant...

Ji no sé com es qu'encara
sou viu y hos tinch al devant!
Jo que per coses mes xicas
he mort sens dármen empaig
mes homes que pels no porto
al bigoti!

Ma. Ja es matar!

Lleo. Qui m'interromp quan jo parlo?

Ma. Cá, ningú; no 'n fassi cas.

Ce. Sí, sí; héguilas ab ell

qu'ell es l'esca del pecat.
Ell te' la culpa de tot.
Jo, ni so conegut may
a' la germana que 'm parla
vosté, ni ella m'ha parlat
ni jo li so dat paraula
ni' de lo que 'esta' contant
tinch de ferne res, m'entén?

Na. (Vaya un amich!)
S'ha tocat!

Lleó.
Vosté...

(A Mancl.)

Na. Jo...

(A Lleó. Los dos forman grupo.)

Jo. (A Cebrià.)
Encara goias?..

(Jormant altre grupo.)

(Ahont es l'anell que 't vaig dar.

Ce. Vaig deixarlo a n'en Manel...

To. Meira, vina; veus? Allá,

allá [redacted] hi ha una proba---

de la teva infamia. Hi há
un altre que podrá dirte
que l'anell que li vas dar
li retornis dessreguida
perque podria ser cas
de comprometverla.

Ce. Encara

mes embolichs?)

Na. La vritat

pura y neta dich jo sempre.

Ce. Qui dius qu'es?

To. Meirala, allá.

Ce. Acabem d'una vegada.
Senyora surti aquí!

Escena 13.

Dits. Aurora.

Au. (Aterrada.)
Ah!

Lleó. Ah!

(No sabent lo que li passa.)

Au. Quin compromís!

Na. (Pasmat.)
La bruixa!

Lleo. La meva dona á aquí?

(Pausa.)

Na. (Comprenent y ab paime.)

Ay!

(La seva dona? Ave si
que 'm mata com un pardal.
Sino que no es cas de broma
riurïa d'aqui á demá.)

(Queda pensatiu.)

Lleó. Tu! Tu! Tu!

(A cada Tu aumentant la forsa de la veu)

Tututututut.

Na.

Au. (Oh! una idea per salvam!
Quina escusa daré?..)

Lleó. (Passejantse agitat per la escena.)

Si.

Tres morts y no es prou matar
tinch de jer. Será venjansa

mil trons! que se 'n parlará.
Parla, que jeyas aquí?

Ma. Que hi jeya? Es molt natural.
Ha sabut que vosté, fiero
venia per derajiarns
y per evitá 'l perill
que vosté corria...

Au. (Agafante al recurs.)
Es clar
he vingut corrent de casa
per evitar un fracás
perque jo no vull que 't morins.

Lleó. (Duptant.)
Hum! com has sabut trobar
aquesta casa?

Au. (Procurant convencerlo.)

La Antonia,
ta jermana, m'ha contat
tot lo misteri, y com ella
es la que a tú 't va entregar
la cartera, he pres las senyas...

Lleó. (Ab fé.)
(Es un ángel de bondat.)

Ce. Aquesta cartera es meva
pero ahir nit per atzar
la portava aquell.

(per Manel.)

Zo. (Tranquilizantse.)
Qu'escolto?

Lleó. Es dir que vosté no sab
realment, res?

(A Cebrià.)

Ce. Com li conto
O sino present está.

(Per Meanel.)

Contesta com si parlessis
ab lo confés.

Ma. Es vritat.

Lleó. Bueno, donchs; vegi 'l negoci
com s'arretgla.

(Romaia Aurora y Cebriá formant
grupo)

Ma. Ay, ay, ay, ay!

Lleó. Vorté á una germana meva
jingintse soltè, ha donat
paraula de casament.

Ma. No he mentit en res.
Qu'es cai!

Lleó.

Ma. Joch solté y puch presentarli
documents.

Lleó. Ja va cambiant
l'assumpto.

Ce. (A Tomasa.)
Vaja 'm perdonas?

To. May mes duptes; perdonat.

Lleó. D'aquest modo, ja sab be
lo que li toca.

(A Manel.)
Está clar.

Ma.

Lleó. O casarse ab ma germana
ó venirse ab mi á matar. 900

Ma. Home això d'ana á morir
ho vaig prová un cop, y ca!
no vaig sortir ab la meva.

No 'n tinch ganas.

Lleó. Mes li val.

Caiis ab ella.

Na. Oh!

Lleó. Que?

Lleó. Na. Que no pot ser.

Lleó. No?

Na. Hi há un impediment.

Lleó. Quin, digui?.

Na. Que he fet vot de castedat y de conservarm solter y aquest vot no 'l puch trencar.

Lleó Donchs, per Deu, anem á fora!

Ce. Home, no siguis estrany.

(A Manel per convencerlo.)

Jo. Manel!

(Yd.)

Ce. Vaja!

(Yd.)

Jo. Pensahi bé.

(Ys.)

Ma. Me'ho arribaran a donar

entenent.

Lleo. Que jem?

Ma. Me caso!

(Ab dolor.)

J Ja puch dir burro espatllat.

Lleó. Donchs desde ara 't reconeixo

per cunyat. Abraçam.

Ma. Ay!

Jins lai camai me jan figa.

Ce. Ja ho veus com t'hem atrapat.

Ma. No me'n parlis; sort qu'ei guapa
y que m'agrada baitant
o sino primer morir.

Lleó. Esposa, abrassa al jerma.

Au. Jo!

(Consola)

Lleó. Si; ja't dono permis.

Ma. (Ganga!) Cunyada!

Au. Cunyat!

(L'anell.

(Jint cambia d'anell.)

Ma. L'anell.)

(Yd.)

Lleó. Be; corriente.
lo passat sera oluidat.

(A Cebrià.)

Eh, eh! potsé dura massa.

(Per l'abrasada.)

Prou, prou. Així. Esperant
que oblidaran lo succehit
contin ab mi per tot cas
y situació.

Ce. Home, gracias.

Lle. Tinguí la cartera; hi há

(Donantli.)

tots los mateixos papers
que hi vaig trobar; en avant
no deixi may mes carteras
á ningú.

Ce. Si haguès pensat
que dintre 'l sach la portava

Na. (Ringui 'l topaci; y jamay
dupti ab tants pochs jonaments
del seu marit.

Zo. S'ha acabat.

Ce. Un dos per tres cualsevol
sols porta embolichs semblants.

Na. Un dos per tres? Aixó es.
Ho has trovat no parlis mes
perque tu ets un y consós
t'has trobat a'n'aquí ab dos
y precisament per tres.
De modo que 's pot ben dir
qu'un dos per tres sens mentir,
podrá ser causa ademés,
si dónan en aplaudir,
de fe un altre dos per tres.

Fiol.

Marzo 28/77.

BIBLIOTECA CENTRAL